

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

*Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика
модернізації України: політичні, юридичні, економічні
та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.*

*IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного
розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.*

*Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні:
стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 31.10.18)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. “Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”, 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”, 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. “Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”, 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018

ЗМІСТ

ЗВІТНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

“Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України”
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”

(29 листопада 2018 р.)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, ПОЛІТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ

Романенко Є. О., Чаплай І. В.

Практичний досвід налагодження ефективної співпраці
між урядовим та громадянським секторами 11

Головатий М. Ф., Марусіна О. С.

Концептуальні засади формування сучасної державної політики
у сфері вищої освіти адекватно інтересам особистості і суспільства 13

Мелков Ю. О.

Філософські засади та парадокси української модернізації 17

Пархоменко-Куцєвіл О. І.

Закордонний досвід формування антикорупційних інституцій
в системі органів державної влади 20

Мартишин Д. С.

Питання соціальної справедливості в контексті філософських ідей Карла Маркса 22

Тимцуник В. І., Кузьменко Г. О.

Соціальна відповідальність як ціннісний орієнтир
у державному управлінні 30

Коляденко Н. В.

Ціннісно-мотиваційний аспект професійного самовизначення
студентів напряму підготовки “психологія, медична психологія” 32

Лісовський П. М.

Теоретико-методологічні засади квантової філософії у сучасних
соціальних практиках: нано та ноотехнології 36

Шовгеля О. М.

Впровадження засад соціальної відповідальності в діяльність органів
публічної влади в Україні на шляху до реалізації європейського вибору 39

Чаплай І. В.

Сучасні напрями розвитку освіти за кордоном та шляхи їх адаптації в Україні 43

Яровой Т. С.

Етап критичного осмислення лобізму як суспільного феномену
у вітчизняній науковій думці 45

Чорна К. П.

Кримський ханат як взірць національного державотворення
в епоху середньовіччя 47

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСАД СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ НА ШЛЯХУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ

Політична історія людства переконливо свідчить, що домінуючою тенденцією розвитку цивілізації є поступова демократизація суспільного життя, де демократизація управління є стрижневою основою відповідального ставлення політико-управлінської еліти до своїх соціальних обов'язків, тобто є соціально відповідальною.

Реалізація європейського вибору України передбачає перехід до стандартів європейського врядування, а в його рамках – запровадження належного управління як стрижневої основи демократизації суспільства, утверджуючи соціальну відповідальність у соціальній державі європейської моделі та європейського врядування в ній. Для того, щоб стати гідним членом європейської спільноти, Україні вкрай необхідно виробити власну соціальну модель європейського типу. Можна виокремити чотири основних напрями наукової інтеграції європейської соціальної моделі.

Перша – це тлумачення розвиненої й у принципі загальнодоступної системи соціальних гарантій провідних країн Західної Європи як своєрідного зразка, нормативу та програмної мети європейського єднання. Друга – більше орієнтується на фіксацію принципових функціональних засад: принципи вільної конкуренції, визнання соціального зближення та солідарності, сприяння утвердженню соціальної справедливості, підтримку громадянами державної соціальної політики, стабільність соціально-політичних інституцій. Третя – це тлумачення європейської соціальної моделі як своєрідної політичної стратегії, що підштовхує інтеграційний процес, забезпечує народну легітимізацію європейського єднання, є “політичним проектом” або “політичною стратегією”, що сприяє зміцненню загальноєвропейської ідентичності й гарантує політичну підтримку євроінтеграційного процесу. Четверта – це компаративістська, це визначення системних відмінностей, регіональної своєрідності європейського соціального проекту. Цей підхід розглядає європейську соціальну модель як “творіння”, що розвивається, прогресує [5, 9]. Європейські стандарти – це “рамкові умови”, норми поведінки громадян, інститутів і держави загалом, закріплені авторитетом права, підтримані силою закону в країнах ЄС.

Основним і дуже значним здобутком України і українського народу за роки незалежності стала демократія, і цінність цього здобутку така велика, що навряд чи можна її недооцінювати. Однак демократія без відповідальності неможлива. Демократія і відповідальність – дві сторони одного цілого. Соціальна відповідальність – це усвідомлення суб'єктами соціальної держави єдності соціального простору, свідоме виконання своїх обов'язків перед співгромадянами, суспільством. У феномені соціальної відповідальності домінує моральний компонент, що підкріплений юридичною відповідальністю. Соціальна відповідальність ґрунтується на комплексній і динамічній системі цінностей, властивих громадянам, соціальним групам, інститутам та органам державної влади і органам місцевого самоврядування, їх посадовим

особам. Саме така система суспільних цінностей детермінує діяльність всіх учасників соціальних дій.

Держава як головний інститут політичної системи суспільства виникає насамперед для задоволення його соціальних потреб, отже її соціальна функція є стрижневою, визначальною. Соціальна функція держави виявляється як її глибинна, визначальна властивість, що характеризується здатністю держави задовольняти потреби всього суспільства – забезпечувати його збереження, розвиток як цілісного організму, а також основоположні інтереси окремих соціальних груп [8, 30].

Соціальна відповідальність органів публічної влади має системоутворюючий, багатofункціональний зміст, вона сприяє здійсненню всіх інших принципів державного управління, забезпечує позитивний імідж публічних інститутів та їх посадових осіб, стає обов'язковим засобом соціальної відповідальності на інших рівнях (зокрема, підприємств різних форм власності, установ, організацій, громадян), запорукою соціального прогресу. Соціальна відповідальність владних інститутів виявляється в ефективному державному управлінні країною, що забезпечує соціальний, інноваційний, економічний, культурний, духовний розвиток суспільства. Вона означає реалізацію проголошених цілей, програм, зобов'язань, досягнення прогресивних соціальних стандартів.

Оскільки демократична держава повинна діяти в інтересах людей, виділяють три принципи, за умови дотримання яких дії держави будуть ефективними, а саме: принцип підзвітності та прозорості владних органів; принцип залучення громадськості до формування і реалізації державної політики; принцип впровадження соціальної відповідальності в механізм прийняття управлінських рішень.

Європейська комісія розглядає соціальну відповідальність як частину внеску у сталий розвиток та Стратегію європейського економічного зростання і зайнятості. Приділяється значна увага питанням підвищення прозорості та підзвітності й інтеграції екологічних і соціальних критеріїв у державних закупівлях, підкреслюється важливість національної і місцевої політик соціальної відповідальності.

У багатьох країнах світу існує державна політика з підтримки і просування соціальної відповідальності. Вона є одним з інструментів підвищення конкурентоздатності економіки країни, збільшення її інвестиційної привабливості, зміцнення бренду країни на міжнародному рівні. Механізми цієї підтримки різні – від керівництва щодо впровадження соціальної відповідальності до прийняття законодавчих норм, які стимулюють розвиток соціальної відповідальності. В багатьох країнах уряди починають впровадження соціальної відповідальності саме з державних органів та компаній. Соціальну відповідальність інтегровано у публічну політику таких країн як Данія, Швеція, Франція, Фінляндія [6, 20].

Українське суспільство, переживши події останніх років, очікує від влади більшої прозорості та підзвітності. Суспільний запит на такі принципи соціальної відповідальності як підзвітність і прозорість, відповідність правовим нормам, у тому числі нормам міжнародного права, сьогодні високий як ніколи. Питання соціальної відповідальності актуалізуються й у світлі євроінтеграційних зусиль України. Відповідно до Угоди про Асоціацію України та ЄС, дія якої почалася 01.11.2014 року, в Україні почалися реформи у сфері юстиції і боротьби зі злочинністю та корупцією, охорони навколишнього середовища, дотримання прав споживачів тощо.

Відповідно до міжнародного стандарту ISO 26000:2010 соціальна відповідальність має сім головних аспектів: організаційне управління, права людини, трудові відносини, відносини з клієнтами, відносини з громадою, ділові практики, охорона навколишнього середовища [10, 41].

Через організаційне управління здійснюється інтеграція принципів і головних аспектів соціальної відповідальності в діяльність органу публічної влади. Це можуть бути як формальні механізми управління – підрозділи або особи, відповідальні за впровадження політики соціальної відповідальності, – так і неформальні, що базуються на цінностях і корпоративній культурі [4, 45].

Цей аспект соціальної відповідальності пов'язаний не тільки з механізмом управління. Вкрай важливим вважається: розробити місію та цінності органу публічної влади, кодекс етичної поведінки; розробити й прийняти стратегію соціальної відповідальності (інтегрувати питання соціальної відповідальності в стратегічні плани роботи органу публічної влади); забезпечити реалізацію принципів прозорості й підзвітності шляхом створення системи двосторонньої комунікації з громадськістю; сприяти активності й більшому залученню працівників органу публічної влади до формування і реалізації політики соціальної відповідальності; аналізувати прийняті управлінські рішення й інформувати громадськість про них та результати їх втілення, демонструючи не тільки позитивні досягнення, а й помилки та ризики.

Інші аспекти соціальної відповідальності не менш важливі, вони всі взаємопов'язані і повинні розглядатися у комплексі.

Формування ідеології і культури соціальної відповідальності в широкому розумінні потребує доброї волі й тривалих зусиль від усіх інституцій суспільства і всіх свідомих громадян. Завдання розбудови інноваційної, інтелектуальної економіки має органічно доповнитися метою створення економіки моральної, етичної, основним правилом якої була б залежність фінансового успіху підприємця, громадського іміджу політика від реальної суспільної цінності його діяльності. Організувати цю роботу і подати приклад її здійснення в державному секторі економіки покликана держава. Загалом необхідна активізація й підвищення ефективності держави (як власника, законодавця, роботодавця, арбітра, посередника, координатора, гаранта дотримання законів) у організації соціально відповідальної діяльності.

Наймогутнішим чинником розвитку соціальної відповідальності є створення сприятливого економічного клімату, зокрема шляхом боротьби з корупцією, що призведе до оздоровлення національної економіки, її детінізації й поступового відродження.

Окремим масштабним завданням слід вважати оздоровлення морального клімату в суспільстві, подолання корумпованості, забезпечення законності й правопорядку, відновлення довіри до державних інститутів та державних службовців.

Задля забезпечення збалансування інтересів сторін соціального діалогу, ефективного розвитку соціально відповідальної поведінки необхідне послідовне поширення ідеології й технології соціальної відповідальності, впровадження у свідомість і в практику роботи всіх економічних і соціальних суб'єктів – державних, підприємницьких, профспілкових структур – ідеї справедливого соціального договору, а не соціальної конфронтації. Необхідна велика робота по формуванню повноправних органів – сторін соціального партнерства.

Важливим завданням є також формування, виховання у всіх громадян соціальної компетентності і нормативно-правової підготовленості (як найманого працівника, як споживача, як члена суспільства), екологічної грамотності, здорового способу життя, моральності.

Соціальна відповідальність (держави, бізнесу, людини) як особливий вид суспільних відносин і закономірний результат розвинутої соціально орієнтованої економіки є водночас важливим показником економічної, соціальної і політичної зрілості суспільства.

Відносини між соціальною державою, суб'єктами підприємництва і свідомими громадянами мають формуватися на основі взаємної відповідальності, що є своєрідним способом обмеження політичної влади держави і створення цивілізованих рамок підприємницької діяльності та людської поведінки. Це виявляється у прийнятті державою конкретних зобов'язань, спрямованих на забезпечення інтересів громадян, у реальній відповідальності державних органів та їх посадових осіб за виконання їх обов'язків перед суспільством і громадянами. Соціальна держава закріплює в конституції та гарантує природні права людини, які постійно розширюються, вдосконалюються, і забезпечує їх суворе дотримання. Водночас підприємства і громадяни в такій державі безумовно виконують встановлені правила, свої обов'язки перед суспільством, державою, іншими людьми, обмежують свою діяльність соціально-етичними нормами.

Джерела

1. Амоша О., Новікова О. Соціальна відповідальність в контексті розвитку людського потенціалу // Держава і суспільство, С. 122–127. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011-1/doc/3/01.pdf.
2. Бебик В. Держава і громадянське суспільство: партнерські комунікації у глобальному світі: Навч.-метод. посібн. / Бебик В., Бортніков В., Дегтерьова Л., Кудреченко А. (за заг. ред. В. Бебика) – К.: Інститут громадянського суспільства, 2006. – 248 с.
3. Безрукова О. А. Відповідальність в сучасному світі: соціологічні інтерпретації та емпіричні студії: Монографія/ О. А. Безрукова. – Запоріжжя: Вид-во “Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр”, 2015. – 308 с.
4. В. Жогло, В. Новіков. Модель системи управління соціальною відповідальністю // Стандартизація, сертифікація, якість. – № 6, 2012. – С. 45–48.
5. Горенко О. Європейська соціальна модель і європейські перспективи України / О. Горенко // Віче. – 2009. – №20. – С. 8–10.
6. Даньшина Ю. Зарубіжний досвід впровадження інструментів менеджменту в органи публічної влади// Становлення публічного адміністрування в Україні: матер. III всеукр. міжвузівської конф. студентів та молодих вчених, 13 квітня 2012 р. / за заг. ред. В. Г. Вікторова. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2012. – С. 20–22.
7. Маматова Т. В. Соціальна відповідальність органів муніципального управління в контексті забезпечення сталого розвитку територій// Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 1–2 жовтня 2010 р. / за заг. ред. О. Ю. Бобровської. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2010. – С. 206–207.
8. Савченко І. Г. Соціальна відповідальність органів державної влади в умовах розбудови соціальної держави: дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01/ Національна академія держ. управління при Президенті України. Харківський регіональний інститут держ. управління. – Х., 2007. – 202 с.
9. Шаров Ю. П. Європейські стандарти публічного управління: проекція на муніципальний рівень / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко// Держ. упр. та місц. самоврядує.: зб. наук. пр. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 1 (4). – С. 295–303.
10. ISO 26000:2010. Guidance on social responsibility (Настанова щодо соціальної відповідальності) [Text]. – [First edition 2010-11-01]. – Published in Switzerland: ISO, 2010. – 106 p.